

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA
ŽANA RIŠĀRA DELATŪRA [JEAN RICHARD DE LA TOUR]
SECINĀJUMI,
sniegti 2023. gada 23. martā¹

Lieta C-590/21

Charles Taylor Adjusting Limited,
FD
pret
Starlight Shipping Company,
Overseas Marine Enterprises Inc.

(*Areios Pagos* (Kasācijas tiesa, Grieķija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa – Tiesu sadarbība civillietās – Regula (EK) Nr. 44/2001 – Vienas dalībvalsts spriedumu atzīšana un izpilde citā dalībvalstī – 34. pants – Atteikuma pamati – Sabiedriskās kārtības pārkāpums dalībvalstī, kas saņēmusi pieprasījumu – Jēdziens “sabiedriskā kārtība” – Spriedums, kas liedz turpināt tiesvedību citas dalībvalsts tiesās vai izmantot tiesības uz tiesisko aizsardzību

I. Ievads

1. *Areios Pagos* (Kasācijas tiesa, Grieķija) lūdz sniegt prejudiciālu nolēmumu par Padomes Regulas (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās² 34. panta 1. punkta un 45. panta 1. punkta interpretāciju.

2. Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar strīdu par to, kā dalībvalsts tiesa atzīst un izpilda citas dalībvalsts tiesas pieņemtus spriedumus, kas attur puses, kuras uzsākušas citu tiesvedību pirmās dalībvalsts tiesā, turpināt tajā uzsākto tiesvedību.

3. Tas ļaus Tiesai noteikt, vai atteikums atzīt un izpildīt spriedumu, ar ko prasītājiem piespriests atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, pamatojoties uz tā izlīguma pārkāpumu, ar kuru izbeigta viņu iepriekšējā prasība un kuru pasludinājusi šajā izlīgumā norādītā tiesa, var tikt pamatos ar neatbilstību sabiedriskajai kārtībai Regulas Nr. 44/2001 34. panta 1. punkta izpratnē.

4. Izklāstīšu iemeslus, kuru dēļ uzskatu, ka šādā situācijā ir jāpiemēro arī principi, kas lika Tiesai nospriest, ka *anti-suit injunction*, proti, rīkojums, ar ko aizliedz personai ierosināt vai turpināt tiesvedību citas dalībvalsts tiesās, nav saderīgs ar Regulas Nr. 44/2001 ieviesto sistēmu.

¹ Oriģinālvaloda – franču.

² OV 2001, L 12, 1. lpp.

II. Piemērojamās tiesību normas

5. Regulas Nr. 44/2001 34. panta 1. punkts nosaka:

“Spriedumu neatzīst:

1) ja šāda atzīšana ir klaji pretrunā tās dalībvalsts sabiedriskajai kārtībai, kurā atzīšana prasīta.”

6. Atbilstoši šīs regulas 45. panta 1. punktam:

“Tiesa, kurā pārsūdzība ir iesniegta saskaņā ar 43. pantu vai 44. pantu, atsakās no izpildāmības deklarācijas vai to atceļ tikai ar vienu no 34. un 35. pantā sīkāk norādītajiem pamatojumiem. Lēmumu tā pieņem nekavējoties.”

III. Pamatlietas faktiskie apstākļi un prejudiciālie jautājumi

7. 2006. gada 3. maijā kuģis *Alexandros T.* kopā ar kravu nogrima pie Portelizabetas [*Port Elizabeth*] līča (Dienvidāfrika). Sabiedrības *Starlight Shipping Company*³ un *Overseas Marine Enterprises Inc.*⁴, kas attiecīgi ir šī kuģa īpašnieks un operators, kuģa apdrošinātājiem lūdza izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību, pamatojoties uz līgumsaistībām par apdrošināšanas gadījuma iestāšanos.

8. Apdrošinātāju atteikuma dēļ *Starlight* tajā pašā gadā pret tiem cēla prasības Apvienotās Karalistes piekritīgajā tiesā un – attiecībā uz vienu no apdrošinātājiem – šķīrējtiesā. Šo tiesvedību norises laikā *Starlight*, *OME* un kuģa apdrošinātāji noslēdza izlīgumus⁵, ar kuriem tiesvedība starp pusēm tika izbeigta. Apdrošinātāji par apdrošināšanas gadījuma iestāšanos saskaņotajā termiņā izmaksāja apdrošināšanas līgumos paredzēto apdrošināšanas atlīdzību, lai pilnībā segtu visus prasījumus saistībā ar kuģa *Alexandros T.* zaudējumu.

9. Šos līgumus 2007. gada 14. decembrī un 2008. gada 7. janvārī apstiprināja Anglijas tiesa, kurā tika izskatīta prasība. Tā izdeva rīkojumu apturēt jebkuru vēlāku tiesvedību attiecīgajā lietā, kas izriet no tās pašas prasības.

10. Pēc minēto līgumu noslēgšanas *Starlight* un *OME*, kā arī citi īpašnieki un fiziskās personas, kas tos likumīgi pārstāvēja, *Polymeles Protodikeio Peiraios* (Pirejas pirmās instances tiesa, Grieķija) cēla vairākas prasības, arī 2011. gada 21. aprīļa un 2012. gada 13. janvāra prasības tostarp pret juridisko un tehnisko konsultāciju biroju *Charles Taylor Adjusting Limited*⁶, kas bija aizstāvējis kuģa *Alexandros T.* apdrošinātājus attiecībā uz *Starlight* prasībām Anglijas tiesā, un pret šī biroja vadītāju FD.

11. Ar šīm jaunajām prasībām, kas pamatotas ar prettiesisku rīcību, *Starlight* un *OME* pieprasīja zaudējumu atlīdzību gan par materiālo, gan morālo kaitējumu, kas, iespējams, nodarīts nepatieso un godu aizskarošo apgalvojumu dēļ, par kuriem esot atbildīgi kuģa apdrošinātāji un to pārstāvji. *Starlight* un *OME* norādīja, ka laika posmā, kad vēl noritēja tiesvedība par apdrošinātāju

³ Turpmāk tekstā – “*Starlight*”.

⁴ Turpmāk tekstā – “*OME*”.

⁵ Turpmāk tekstā – “izlīgumi”. Šie līgumi pēc skaita ir trīs un tika noslēgti attiecīgi 2007. gada 13. decembrī, kā arī 2008. gada 7. un 30. janvārī; pēdējais līgums noslēgts šķīrējtiesā.

⁶ Turpmāk tekstā – “*Charles Taylor*”.

maksājamās kompensācijas izmaksu un apdrošinātāji turpināja atteikties izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību, šo apdrošinātāju darbinieki un pārstāvji *Ethniki Trapeza tis Ellados* (Grieķijas Nacionālā banka), nogrimušā kuģa īpašnieka hipotekārā kreditora klātbūtnē, kā arī apdrošināšanas tirgū izplatīja nepatiesas baumas, ka kuģa bojāeju izraisījuši nopietni kuģa bojājumi, par kuriem tā īpašniekiem bijis zināms.

12. 2011. gadā, kamēr šīs prasības tika izskatītas, kuģa apdrošinātāji un to pārstāvji, tostarp *Charles Taylor* un FD, atbildētāji šajās tiesvedībās, Anglijas tiesās cēla prasības pret *Starlight* un *OME*, lai konstatētu, ka Grieķijā uzsāktās tiesvedības ir izlīgumu pārkāpums, un apmierinātu to prasības par kompensācijas atzīšanu un atlīdzības noteikšanu.

13. Pēc visu līmeņu tiesvedības procesiem Anglijas tiesās 2014. gada 26. septembrī *High Court of Justice (England & Wales), Queen 's Bench Division (Commercial Court)* (Augstā tiesa (Anglija un Velsa) Karaļnama kompetences lietu departaments (Komerctiesa), Apvienotā Karaliste; turpmāk tekstā – “*High Court*”)⁷ tiesnesis par šīm prasībām pieņēma spriedumu un divus rīkojumus, pamatojoties uz izlīgumu saturu un jurisdikcijas izvēles klauzulu, ar kuru šī tiesa tika izraudzīta, un piespriežot prasītājiem kompensāciju par Grieķijā uzsāktu tiesvedību un tiesāšanās izdevumiem, kas radušies Anglijā⁸.

14. *Monomeles Protodikeio Peiraios, Naftiko Tmima* (Pirejas pirmās instances tiesa viena tiesneša sastāvā, Jūrnieceības nodaļa, Grieķija) apmierināja *Charles Taylor* un FD 2015. gada 7. janvāra pieprasījumu, atzīstot šos spriedumus un pasludinot tos par daļēji izpildāmiem Grieķijā saskaņā ar Regulu Nr. 44/2001.

15. 2015. gada 11. septembrī *Starlight* un *OME* par šo spriedumu *Monomeles Efeteio Peiraios Naftiko Tmima* (Pirejas apelācijas tiesa viena tiesneša sastāvā, Jūrnieceības nodaļa, Grieķija) iesniedza apelācijas sūdzību⁹.

16. Ar 2019. gada 1. jūlija spriedumu šī tiesa apmierināja to prasību ar pamatojumu, ka spriedumos, kuru atzīšana un izpilde tiek lūgta, ir ietverti “kvazi” *anti-suit injunctions*, kas liedz uzsākt tiesvedību Grieķijas tiesās, pārkāpjot Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas¹⁰ 6. panta 1. punktu, kā arī *Syntagma* (Konstitūcija) 8. panta 1. punktu un 20. pantu. Šīs tiesību normas Grieķijā veido “sabiedriskās kārtības” jēdziena pamatu.

17. *Charles Taylor* un FD šo spriedumu pārsūdzēja *Areios Pagos* (Kasācijas tiesa). Tie uzskata, ka *High Court* spriedums un rīkojumi acīmredzami nav pretrunā ne tiesas atrašanās valsts sabiedriskajai kārtībai, ne Eiropas Savienības sabiedriskajai kārtībai un nav pretrunā pamatprincipiem. Tie norāda, ka pagaidu kompensācijas piešķiršana tiem par Grieķijā celtajām prasībām pirms aplūkoto tiesvedību uzsākšanas Anglijas tiesās neliedz nedz ieinteresētajām personām turpināt tiesvedību Grieķijas tiesās, nedz arī šīm tiesām nodrošināt tām tiesisko aizsardzību. Līdz ar to šis *High Court* spriedums un rīkojumi kļūdaini tika uzskatīti par *anti-suit injunctions*.

⁷ Turpmāk tekstā – “*High Court* spriedums un rīkojumi”.

⁸ Detalizētāku to satura izklāstu skat. šo secinājumu 30.–34. punktā.

⁹ Skat. šo secinājumu 25. punktu.

¹⁰ Parakstīts Romā, 1950. gada 4. novembrī, turpmāk tekstā – “ECPAK”.

18. Šādos apstākļos *Areios Pagos* (Kasācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:

“1) Vai frāze “klaji pretrunā Savienības sabiedriskajai kārtībai” un, vispārīgāk, valsts sabiedriskajai kārtībai, kas saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 34. panta 1. punktu un 45. panta 1. punktu pamato atteikumu atzīt un pasludināt izpildāmību, ir jāsaprot tādējādi, ka – papildus skaidri izteiktiem *anti-suit injunctions*, kuri aizliedz uzsākt un turpināt tiesvedību citas dalībvalsts tiesā – tas attiecas arī uz dalībvalstu tiesu spriedumiem vai rīkojumiem, ar kuriem prasītājam tiek radīti šķēršļi tiesību aizsardzības tiesā īstenošanai citas dalībvalsts tiesā vai tajā jau notiekošo tiesvedību turpināšanai un tā tiek apgrūtināta, un tādējādi tie ir uzskatāmi par iejaukšanos citas dalībvalsts tiesas jurisdikcijā izskatīt konkrētu strīdu, kas tajā jau ir iesniegts izskatīšanai un tiek izskatīts, un ir atzīts par saderīgu ar Savienības sabiedrisko kārtību? Konkrētāk, vai Savienības sabiedriskajai kārtībai Regulas Nr. 44/2001 34. panta 1. punkta un 45. panta 1. punkta izpratnē ir pretrunā tāda dalībvalsts tiesas sprieduma vai rīkojuma atzīšana un/vai izpildāmības pasludināšana, ar kuru subjektiem, kuri lūdz atzīt un pasludināt izpildāmību, tiek piešķirta pagaidu un iepriekšēja atlīdzība naudas izteiksmē attiecībā uz tiesāšanās izdevumiem, kas rodas saistībā ar tiesvedības uzsākšanu vai turpināšanu citas dalībvalsts tiesā, tāpēc ka:

- a) izskatot šo prasības pieteikumu uz lietu attiecas izlīgums, kuru likumā noteiktā kārtībā ir sagatavojusi un apstiprinājusi dalībvalsts tiesa, kas ir izdevusi spriedumu un/vai rīkojumu; un
- b) citas dalībvalsts tiesai, kurā puse, pret kuru pieņemts spriedums vai rīkojums, ir cēlusi jaunu prasību, nav jurisdikcijas saskaņā ar klauzulu, kas piešķir izņēmuma jurisdikciju?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzoša, vai Regulas Nr. 44/2001 34. panta 1. punkts, ievērojot Tiesas sniegto interpretāciju, veido pamatu, kas liedz Grieķijā atzīt un izpildīt iepriekš minēto (pirmais jautājums) spriedumu un rīkojumus, kurus ir izdevušas citas dalībvalsts (Apvienotā Karaliste) tiesas, ja šis spriedums vai rīkojumi ir klajā un tiešā pretrunā valsts sabiedriskajai kārtībai saskaņā ar valstī pieņemtajām politikas un tiesību pamatkoncepcijām un Grieķijas tiesību pamatnormām, kuras veido tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā kodolu (Grieķijas Konstitūcijas 8. un 20. pants, *Astikos Kodikas* (Grieķijas Civilt kodekss) 33. pants un tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzības princips, kas caurvij visas Grieķijas procesuālā tiesības un ir precizēts tostarp *Kodikas Politikis Dikonomias* (Grieķijas Civilprocesa kodekss) 176. pantā, 173. panta 1.–3. punktā, 185., 205. un 191. pantā), kā arī saskaņā ar ECPAK 6. panta 1. punktu, kā rezultātā šādā gadījumā ir iespējams nepiemērot Savienības tiesībām raksturīgu principu par tiesu spriedumu brīvu apriti? Un vai neatzīšana šī šķēršļa dēļ ir savienojama ar koncepcijām, kas saskaņo un veicina Eiropas perspektīvu?”

19. Rakstveida apsvērumus iesniedza *Charles Taylor* un *FD, Starlight* un *OME*, Grieķijas un Spānijas valdības, kā arī Eiropas Komisija.

IV. Juridiskā analīze

20. Uzdotot pirmo prejudiciālo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 44/2001 34. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts tiesa var atteikties atzīt un izpildīt spriedumu, pamatojoties uz to, ka šis spriedums ir pretrunā sabiedriskajai kārtībai tādēļ, ka tas liedz turpināt tiesvedību citā šīs dalībvalsts tiesā, ciktāl ar to vienai no pusēm piešķir

pagaidu kompensāciju par izdevumiem, kas tai radušies šīs tiesvedības uzsākšanas dēļ, pamatojoties uz to, ka, pirmkārt, uz šīs tiesvedības priekšmetu attiecas izlīgums, kas pieņemts likumā noteiktajā kārtībā un ko apstiprinājusi tās dalībvalsts tiesa, kura pasludinājusi šo spriedumu, un, otrkārt, citas dalībvalsts tiesai, kurā ierosināta šī tiesvedība, nav jurisdikcijas saskaņā ar klauzulu, kas nosaka izņēmuma jurisdikciju.

21. Šajā gadījumā 2014. gada 26. septembrī tika pieņemts *High Court* spriedums un rīkojumi, kuru atzīšana un izpilde tiek lūgta Grieķijas tiesā. Regula Nr. 44/2001 *ratione temporis* ir piemērojama pamatlietā¹¹.

22. Šajā regulā ir ietverti īpaši noteikumi par spriedumu atzīšanu un izpildi, kas īsumā jāatgādina¹², uzsverot, ka ne visi no tiem ir pārņemti Regulā Nr. 1215/2012.

A. Atgādinājums par strīdam piemērojamiem atzīšanas un izpildes noteikumiem

23. Regulā Nr. 44/2001 ir paredzēts, ka “dalībvalstī pieņemts spriedums bez kādas īpašas procedūras atzīstams pārējās dalībvalstīs”¹³. Strīda gadījumā visas ieinteresētās puses, kas sprieduma atzīšanu strīdā uzskata par būtisku jautājumu, var iesniegt pieprasījumu sprieduma atzīšanai¹⁴. Lai izpildītu spriedumu, šīs regulas 38. pantā ir paredzēta procedūra attiecībā uz pieprasījumu par tā izpildi dalībvalstī, kas saņēmusi pieprasījumu¹⁵.

24. Šajā posmā netiek veikta pārbaude pēc būtības¹⁶.

25. Saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 45. panta 1. punktu, tikai saistībā ar pārsūdzības par izpildāmības deklarāciju prasību, kas paredzēta šīs regulas 43. panta 1. punktā¹⁷, tiesa var atteikt vai atsaukt šādu deklarāciju, pamatojoties uz kādu no šīs regulas 34. un 35. pantā norādītajiem neatzīšanas pamatojumiem.

¹¹ Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2012, L 351, 1. lpp.) 66. pantam Regulu (EK) Nr. 44/2001 turpina piemērot tiesvedībām, kas uzsāktas pirms 2015. gada 10. janvāra. Tas attiecas arī uz spriedumiem, kas pieņemti Apvienotajā Karalistē saskaņā ar 67. panta 2. punkta a) apakšpunktu Līgumā par Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības un Eiropas Atomenerģijas kopienas (OV 2020, L 29, 7. lpp.), kas pieņemts ar Padomes Lēmumu (ES) 2020/135 (2020. gada 30. janvāris) par to, lai noslēgtu Līgumu par Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības un Eiropas Atomenerģijas kopienas (OV 2020, L 29, 1. lpp.), kas stājās spēkā 2020. gada 1. februārī, saskaņā ar tā 185. pantu ar pārejas periodu līdz 2020. gada 31. decembrim (126. pants), kurā Savienības tiesību akti ir piemērojami Apvienotajā Karalistē, ja vien šajā līgumā nav noteikts citādi (127. pants).

¹² Atbilstoši principam, ka Tiesas sniegtā interpretācija attiecībā uz vienu no šiem juridiskajiem instrumentiem normām, tostarp arī Konvencijas par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu civillietās un komercietās (OV 1972, L 299, 32. lpp.), kas parakstīta Briselē, 1968. gada 27. septembrī, kurā grozījumi izdarīti ar turpmākām konvencijām par jaunu dalībvalstu pievienošanos šai konvencijai (OV 1998, C 27, 1. lpp., turpmāk tekstā – “Briseles konvencija”), normām ir attiecināma arī uz citām normām, ja šīs normas var kvalificēt kā līdzvērtīgas, – skat. spriedumu, 2022. gada 20. jūnijs, *London Steam-Ship Owners’ Mutual Insurance Association* (C-700/20, EU:C:2022:488, 42. punkts).

¹³ 33. panta 1. punkts. Šis noteikums ir balstīts uz savstarpēju uzticēšanos tiesvedībai Savienībā, kas balstās uz principu, ka visas dalībvalstis ievēro Savienības tiesību aktus, lai nodrošinātu spriedumu brīvu apriti (skat. spriedumus, 2015. gada 16. jūlijs, *Diageo Brands* (C-681/13, EU:C:2015:471, 40. punkts un tajā minētā judikatūra), kā arī 2019. gada 12. decembris, *Aktiva Finants* (C-433/18, EU:C:2019:1074, 23. un 25. punkts)).

¹⁴ Skat. Regulas Nr. 44/2001 33. panta 2. punktu. Turklāt tās dalībvalsts tiesai, kurā netieši atsauca uz šādu spriedumu atzīšanu, ir jurisdikcija tos izskatīt (skat. šī panta 3. punktu).

¹⁵ Šī procedūra tika atcelta ar Regulu Nr. 1215/2012 (skat. 26. apsvērumu). Atgādinājumam par veicamo pārbaudi skat. 2012. gada 6. septembra spriedumu *Trade Agency* (C-619/10, EU:C:2012:531, 43. un 44. punkts). Saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 48. pantu ārvalsts spriedumu, kurā nospriests par vairākām prasības daļām, par izpildāmu var pasludināt tikai uz dažām no tām, ja tās ir nodalāmas, vai pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma.

¹⁶ Skat. Regulas Nr. 44/2001 41. pantu un 17. apsvērumu.

¹⁷ Skat. Regulas Nr. 44/2001 18. apsvērumu. Saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 43. panta 1. punktu “visas puses var pārsūdzēt lēmumu par izpildāmības deklarāciju prasību”.

26. Regulas Nr. 44/2001 34. pantā ir izklāstīti četri vispārīgi iemesli sprieduma neatzišanai¹⁸. Šī panta 1. punkts attiecas uz gadījumu, kad “atzīšana ir klaji pretrunā sabiedriskajai kārtībai dalībvalstī, kas saņēmusi pieprasījumu”. Saskaņā ar šīs regulas 35. panta 3. punktu sabiedriskās kārtības pārbaudi nevar piemērot normām, kas saistītas ar jurisdikciju¹⁹.

27. Iesniedzējtiesa lūdz skaidrot šī kritērija piemērošanu, ņemot vērā tajā izskatāmās lietas īpašos apstākļus.

B. Pamatlietas īpašie apstākļi

28. Ir jānorāda vairāki apstākļi saistībā ar apstrīdēto spriedumu procesuālo kontekstu un saturu.

1. Procesuālais konteksts

29. Lēmums lūgt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt sprieduma atzišanas un izpildes atteikuma pamatu tādēļ, ka spriedums ir pretrunā sabiedriskajai kārtībai procesuālā kontekstā, kuram ir šādas iezīmes:

- *izlīgumus, nosakot izņēmuma jurisdikciju* Anglijas tiesai, bija parakstījušas pamatlietas puses tiesvedībā, ko *Starlight* ierosināja uz *līgumiska pamata*;
- atbildētāji *prasībā par prettiesisku rīcību*, ko *Starlight* un *OME* cēla Grieķijas tiesā pēc šo izlīgumu noslēgšanas, no šīs Anglijas tiesas saņēma spriedumus, ar kuriem apmierināts viņu pieteikums par deklaratīvu tiesību aizsardzību un viņiem piešķirta pagaidu atlīdzība saistībā ar tiesāšanās izdevumiem Grieķijas tiesā, kā arī summas par tiesāšanās izdevumiem minētajā Anglijas tiesā; un
- kā uzsvēra *Charles Taylor* un FD, šī sprieduma atzišana un izpilde ir atkarīga no tā priekšmeta izvērtēšanas.

2. Par aplūkoto spriedumu saturu, ko izklāstījusi iesniedzējtiesa

30. Iesniedzējtiesas jautājumi izriet no *High Court* sprieduma un rīkojumu, kas savukārt izriet no *Charles Taylor* un FD prasījumiem, satura.

31. Pirmkārt, šie nolēmumi ir balstīti uz diviem secinājumiem. No vienas puses, ar spriedumu tika nolemts, ka Grieķijā celtās prasības pārkāpj izlīgumus²⁰. Šie izlīgumi tika noslēgti starp pusēm, kuras bija iesaistītas tiesvedībās Anglijā un šķīrējtiesas procesā, pamatojoties uz apgalvojumiem, ka tās ir piedalījušās kolektīvā prettiesiskā darbībā. Ar minētajiem izlīgumiem radītās sekas ir

¹⁸ Citi iemesli ir noteikti Regulas Nr. 44/2001 35. pantā. Tas veltīts jurisdikcijas kritēriju ievērošanai apdrošināšanas lietās, patērētāju noslēgtajos līgumos un līgumos, kuros ir noteikta izņēmuma jurisdikcija, neatkarīgi no pušu domicila, kā arī šīs regulas 72. pantā izklāstītajiem noteikumiem. Šīs normas, kas pārņemtas Regulas Nr. 1215/2012 45. panta 1. punktā, tika attiecinātas tikai uz individuāliem darba līgumiem. Procesuālo seku izklāstam skat. 2014. gada 3. aprīļa spriedumu *Weber* (C-438/12, EU:C:2014:212, 54.–58. punkts).

¹⁹ Skat. arī spriedumu, 2019. gada 16. janvāris, *Liberato* (C-386/17, EU:C:2019:24, 45. punkts), kā arī šo secinājumu 53. punktu.

²⁰ Anglijas tiesa norādīja, ka izlīgumi atbrīvo it īpaši *Charles Taylor* un FD no jebkādam saistībām attiecībā uz jebkuru prasījumu, ko *Starlight* un *OME* (vai katra no tiem) varētu izvirzīt saistībā ar kuģa bojāeju, tostarp no jebkādam saistībām attiecībā uz prasījumiem, kuri izvirzīti Grieķijas tiesvedībās.

tādas, ka jebkādas iespējamās prasības, ko ceļ pret šīm pusēm tādu pašu iemeslu dēļ kā tie, kas ir Grieķijā pret viņiem celto prasību pamatā, jau ir apmierinātas šajos izlīgumos atbilstoši piemērojamajam solidarās atbildības par prettiesisko darbību noteikumam.

32. No otras puses, ar rīkojumiem arī tika norādīts, ka Grieķijas tiesvedības tika uzsāktas, pārkāpjot izņēmuma jurisdikcijas izvēli.

33. Otrkārt, ar diviem atsevišķiem rīkojumiem *Starlight* un *OME* tika piespriests atlīdzināt:

- pamatojoties uz *High Court* spriedumu, kurā noteikts prasījumam piemērojamais princips un tā apmērs²¹, – avansa maksājumu saistībā ar kompensāciju par Grieķijā uzsākto tiesvedību, proti, 100 000 GBP (aptuveni 128 090 EUR)²², kas jāsamaksā līdz 2014. gada 17. oktobra plkst. 16.30, lai segtu visus zaudējumus, kas radušies līdz 2014. gada 9. septembrim, ieskaitot, kā arī
- divas summas par tiesāšanās izdevumiem Anglijas tiesā, proti, 120 000 GBP (aptuveni 153 708 EUR) un 30 000 GBP (aptuveni 38 527 EUR), kas maksājamas tajā pašā termiņā kā pilnā kompensācija.

34. Treškārt, *High Court* rīkojumos, kuru atzišana un izpildāmības pasludināšana ir lūgta Grieķijas tiesās, ir ietverta papildu informācija. Iesniedzējtiesa to atgādina šādi:

- “Abos [*High Court*] rīkojumos pašā sākumā ir pat ietvertas norādes, kas brīdina *Starlight* un *OME*, kā arī fiziskās personas, kas tos pārstāv, ka rīkojumu nepildīšanu var uzskatīt par necieņu pret tiesu un būs iespējams apķīlāt to īpašumu vai uzlikt naudas sodu, vai arī fiziskām personām piemērot brīvības atņemšanas sodu (1. –5. punkts).”
- “Šajos rīkojumos ietverti arī šādi punkti, kas arī netika iekļauti apelācijas sūdzības iesniedzēju apelācijas sūdzībā (šos punktus nav lūgts atzīt vai pasludināt par izpildāmiem):

“4. Lēmums par kompensācijas apmēra noteikšanu tiks pieņemts gan attiecībā uz *Starlight*, gan uz *OME*.

5. Par minēto kompensāciju varēs iesniegt prasījumus par lielāku avansa apjomu (tas nepārprotami attiecas uz situāciju, kurā turpinātos tiesvedība Grieķijas tiesās un palielinātos prasītāju tiesāšanās izdevumi²³).”

²¹ Iesniedzējtiesa uz *High Court* sprieduma 83. punktu atsaucas šādi: “[Prasītāji] lūdz [...] atlīdzināt tiesāšanās izdevumus [...]. Izdevumi [“costs” oriģinālvalodā – angļu] līdz šim radušies gandrīz 163 000 GBP apmērā. [Pieprasītais] starpposma [...] maksājums ir 150 000 GBP vai cita summa, ko *High Court* nosaka pēc saviem ieskatiem.” Tālāk lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir norādīts, ka attiecīgajā brīdī tika precizēts, ka šajā tiesvedībā citi prasītāji ir lūguši “samaksāt avansa maksājumu par kompensāciju 60 % apmērā no izmaksām, kas tiem radušās saistībā ar Grieķijas tiesvedību”. Turklāt minētā sprieduma 94. punktā, kas arī ir minēts lūgumā sniegt prejudiciālo nolēmumu, *High Court* nosprieda, ka “atbilstošais starpposma maksājums, kas ir līdzvērtīgs iepriekš minētās kompensācijas avansa maksājumam, ir 100 000 GBP”. Iesniedzējtiesa šajā sakarā norāda, ka “arī šim apsvērumam ir deklaratīvs raksturs un pēc prasības pieteikuma izvērtēšanas ir jākonstatē, ka šajā gadījumā rodas tikai jautājums par tā atzišanu, nevis jautājums par tā izpildāmības pasludināšanu, jo pēdējais jautājums attiecas tikai uz rīkojuma, kas izdots pēc sprieduma, attiecīgo daļu”.

²² Pēc 2014. gada 26. septembra maiņas kursa, skat. šo secinājumu 13. punktu.

²³ Iesniedzējtiesas piezīme.

– “Pirmajā rīkojumā papildus ir arī šādi norādījumi:

- “8. [...] Gan *Starlight*, gan *OME* noslēgs līgumu, kurā paredzēs, ka *CTa* [24] puses ir atbrīvotas no jebkādam saistībām attiecībā uz prasījumiem, ko *Starlight* un *OME* varētu izvirzīt Grieķijas tiesvedībās, kas uzsāktas pret katru no *CTa* pusēm, saskaņā ar šim rīkojumam pievienoto līguma paraugu, un *Starlight* un *OME* ir pienākums atgriezt parakstītos oriģinālus *CTa* pušu advokātiem [...]
9. Ja *Starlight* un *OME* nevar tikt atrasti saprātīgā meklēšanā vai ja tie neparaksta vai atsakās parakstīt līgumus līdz iepriekšminētajam datumam, ir pieļaujams vērsties pie tiesneša *Kay QC*, lai tas izpildītu minētos līgumus.””

35. Šādos apstākļos rodas jautājums par spriedumu, kuru atzīšana un izpilde tiek lūgta, kvalifikāciju.

C. Aplūkojamo spriedumu kvalifikācija

36. Iesniedzējtiesa norāda, ka *High Court*, kuras izņēmuma jurisdikciju puses ir izvēlējušās izlīguma ietvaros, spriedums un rīkojumi nosaka, kā šie izlīgumi ietekmē tiesvedību, kas norit Grieķijas tiesās.

37. Protams, šie spriedumi nav adresēti tieši Grieķijas tiesai un formāli neaizliedz turpināt tajā notiekošo tiesvedību. Tomēr tajos ir ietverts pamatojums attiecībā uz Grieķijas tiesas jurisdikciju, ņemot vērā pušu starpā noslēgtos izlīgumus un naudas sodus, tostarp kompensācijas piešķiršanu avansa maksājuma veidā, kas ir [rīcību] atturoša, jo tās apmērs nav galīgs un ir atkarīgs no šīs tiesvedības turpināšanas²⁵. Turklāt tos papildina nedalāmas sankcijas un norādījumi, lai nodrošinātu to izpildi²⁶. Tie *in personam* ir adresēti *Starlight* un *OME*, lai tie pārstātu rīkoties, pārkāpjot izlīgumus, kuros ietverta tiesas izvēles klauzula²⁷.

38. Ņemot vērā visus šos apstākļus, man šķiet pamatoti, ka iesniedzējtiesa *High Court* spriedumu un rīkojumus kvalificē kā “kvazi” *anti-suit injunction*²⁸, it īpaši attiecībā uz spriedumiem par kompensāciju, kuru atzīšana un izpilde tiek lūgta.

39. Tāpēc uzskatu, ka iesniedzējtiesa pamatoti apšaubā šo spriedumu iespējamās atzīšanas un izpildes seku saderību ar Regulu Nr. 44/2001, atsaucoties uz Tiesas judikatūru par *atzīšanu par anti-suit injunction*²⁹, lai pamatotu, ka tie ir pretrunā sabiedriskajai kārtībai.

²⁴ Iesniedzējtiesa precizē, ka “*CTa*” ir apelācijas sūdzības iesniedzēji, tas ir, *Charles Taylor* un FD, skat. šo secinājumu 17. punktu.

²⁵ Iesniedzējtiesa turklāt uzskata, ka izmaksu iepriekšēja aprēķināšana un atlīdzināšana kā pagaidu kompensācija būtībā ir slēpta sankcija.

²⁶ 2009. gada 10. februāra spriedumā *Allianz et Generali Assicurazioni Generali* (C-185/07, EU:C:2009:69, 20. punkts) Tiesa jau bija norādījusi uz dažādiem pasākumiem, kas veikti saistībā ar *anti-suit injunctions*.

²⁷ Skat. šo secinājumu 34. punktu.

²⁸ Šajā nozīmē skat. izteicienu “*anti-suit injunction* rīkojuma veids”, kas izmantots 2018. gada 19. septembra sprieduma C.E. un N.E. (C-325/18 PPU un C-375/18 PPU, EU:C:2018:739) 89. punktā.

²⁹ Attiecībā uz tāda sprieduma atzīšanu un izpildi, ar kuru pusei ir aizliegts iesniegt noteiktus pieprasījumus dalībvalsts tiesā, Tiesa ir pasludinājusi tikai vienu spriedumu (spriedums, 2015. gada 13. maijs, *Gazprom* (C-536/13, EU:C:2015:316)). Tomēr šajā gadījumā tam nav nozīmes. Tas attiecas uz šķirējtiesas nolēmumu, kas lika Tiesai – galvenokārt tādēļ, ka šķirējtiesa no Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomas ir izslēgta, – nolemt, ka ne šis šķirējtiesas nolēmums, ne spriedumus, ar kuru attiecīgā gadījumā dalībvalsts tiesa to atzīst, nevar ietekmēt savstarpējo uzticēšanos starp dažādu dalībvalstu tiesām, kas ir šīs regulas pamatā (39. punkts). No tā izriet, ka šķirējtiesas nolēmuma atzīšanas un izpildes procedūru reglamentē valsts un starptautiskās tiesības, kas piemērojamas dalībvalsti, kurā prasa tā atzīšanu un izpildi (41. punkts). Tādā pat nozīmē Regulas Nr. 1215/2012 preambulas 12. apsvērumā turpmāk ir uzsvērts, ka šī regula nav piemērojama prasībai vai lēmumam par šķirējtiesas nolēmuma atzīšanu vai izpildi (skat. spriedumu, 2022. gada 20. jūnijs, *London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association*, C-700/20, EU:C:2022:488, 46. punkts).

D. *Anti-suit injunction jomā piemērojamie judikatūras principi*

1. *Par vienas dalībvalsts tiesas veiktas pārbaudes par citas dalībvalsts tiesas jurisdikciju neatbilstību savstarpējas uzticēšanās principam*

40. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru³⁰ Savienības tiesības par jurisdikciju liedz tiesai aizliegt lietas dalībniekam ierosināt vai turpināt tiesvedību citas dalībvalsts tiesā³¹, ja tas pārkāpj šīs tiesas kompetenci izlemt tajā izskatāmo strīdu. Šāda iejaukšanās nav saderīga ar Briseles konvencijas un Regulas Nr. 44/2001 sistēmu, kas balstītas uz savstarpējas uzticēšanās principu.

41. Turklāt Tiesa ir noraidījusi dažādus iemeslus, kas minēti, lai attaisnotu šādu iejaukšanos:

- tas, ka tā ir tikai netieša un tās mērķis ir novērst, ka atbildētājs valsts tiesvedībā ļaunprātīgi izmanto šo procedūru. Tiesa norādīja, ka vērtējums par atbildētāja rīcības ļaunprātīgo raksturu tādēļ, ka viņš atsaucas uz citas dalībvalsts tiesas jurisdikciju, norāda uz nepieciešamību izvērtēt iespēju celt prasību citas dalībvalsts tiesā³², un
- būt pusei šķirējtiesas procesā³³.

42. Tādējādi no šīs judikatūras izriet jau iedibināts vispārējs princips, saskaņā ar kuru katra tiesa pati atbilstoši tai piemērojamām normām nosaka, vai tā ir kompetenta atrisināt tai iesniegto strīdu³⁴, un pusei nevar tikt liegta iespēja – pretējā gadījumā pastāvēt iespējai piemērot sankcijas – vērsties pie dalībvalsts tiesneša, kurš pats pārbaudīs jurisdikcijas esamību³⁵.

2. *Savienības likumdevēja ierobežoti izņēmumi no jurisdikcijas nepārbaudīšanas principa*

43. Tiesas judikatūrā ir atgādināts, ka Regulā Nr. 44/2001 ierobežotā apjomā ir pieļauti izņēmumi no vispārējā principa, ka tie attiecas tikai uz spriedumu atzīšanas vai izpildes stadiju un ka to mērķis ir nodrošināt tādu noteiktu īpašās vai izņēmuma jurisdikcijas noteikumu piemērošanu, kas paredzēti tikai šajā regulā³⁶.

³⁰ Skat. spriedumu, 2004. gada 27. aprīlis, *Turner* (C-159/02, EU:C:2004:228, 27., 28. un 31. punkts). Skat. arī spriedumu, 2009. gada 10. februāris, *Allianz un Generali Assicurazioni Generali* (C-185/07, EU:C:2009:69), un tā kopsavilkumu spriedumā, 2015. gada 13. maijs, *Gazprom* (C-536/13, EU:C:2015:316, 32.–34. punkts). Kā nesenāko spriedumu, kurš gan ir vecāku atbildības jomā, skat. spriedumu, 2018. gada 19. septembris, C.E. un N.E. (C-325/18 PPU un C-375/18 PPU, EU:C:2018:739, 90. punkts).

³¹ Atgādinājumam par kontekstu, kādā *anti-suit injunctions* lieto *common law* valstīs, skat. Usunier, L., “Compétence judiciaire, reconnaissance et exécution des décisions en matière civile et commerciale. – Compétence. – Exceptions à l'exercice de la compétence. – Conflits de procédures. – Articles 29 à 34 du règlement (UE) n° 1215/2012”, *JurisClasseur Droit international*, LexisNexis, Parīze, 2015. gada 7. oktobris (pēdējo reizi atjaunināts 2022. gada 3. augustā), 584.–170. burtnīca, 5. punkts.

³² Skat. spriedumu, 2004. gada 27. aprīlis, *Turner* (C-159/02, EU:C:2004:228, 28. punkts).

³³ Skat. spriedumus, 2009. gada 10. februāris, *Allianz un Generali Assicurazioni Generali* (C-185/07, EU:C:2009:69, 27. un 28. punkts), kā arī 2015. gada 13. maijs, *Gazprom* (C-536/13, EU:C:2015:316, 32. punkts).

³⁴ Skat. spriedumu *Allianz un Generali Assicurazioni Generali* (C-185/07, EU:C:2009:69, 29. un 30. punkts).

³⁵ Atgādinājumam par principu un tā plašo koncepciju skat. 2018. gada 19. septembra spriedumu C.E. un N.E. (C-325/18 PPU un C-375/18 PPU, EU:C:2018:739, 90. un 91. punkts). Šajā nozīmē skat. arī dažus valsts nolēmumus, piemēram, *Cour de cassation (France)* (Kasācijas tiesas (Francija)) pirmās civillietu nodaļas 2009. gada 14. oktobra spriedumu (Nr. 08-16.369 un Nr. 08-16.549), un it īpaši komentārus: Clavel, S., “Conflits de juridictions. – Exequatur d'un jugement étranger. – Injonction anti-suit. – Ordre public international. – Clause attributive de juridiction. – Clauses de procédure.”, *Journal du droit International (Clunet)*, LexisNexis, Parīze, 2010. gada janvāris, Nr. 1, 146.–155. lpp., it īpaši 152. lpp., un Muir Watt, H., “La procédure d'*anti-suit injunction* n'est pas contraire à l'ordre public international”, *Revue critique de droit international privé*, Dalloz, Parīze, 2010, 158.–163. lpp. Skat. arī *High Court* spriedumu, 2018. gada 6. jūnijs, *Nori Holding Limited and others v. Public Joint-Stock Company “Bank Otkritie Financial Corporation”*, 90. punkts, citēts: Law, S., “Article 29” no: Requejo Isidro, M., *Brussels I bis: A Commentary on Regulation (EU) n° 1215/2012*, Edward Elgar Publishing Limited, Cheltenham, 2022, 466.–483. lpp., jo īpaši 29.52. un 29.54. punkts, 481. un 482. lpp.

³⁶ Skat. šo secinājumu 18. zemsvītras piezīmi.

44. Tādēļ, manuprāt, no tā ir jāsecina, ka Savienības likumdevējs ir uzskatījis, ka jurisdikcijas nepārbaudīšanas principa piemērošanu neietekmē tas, ka puses vienojušās iesniegt strīdus izskatīšanai šķīrējtiesā vai noteikt jurisdikciju to izskatīšanai³⁷.

45. Tiesa par šo pēdējo jautājumu vēl nav paudusi savu nostāju³⁸. Manuprāt, pēc analogijas ar risinājumu, kas pieņemts attiecībā uz šķīrējtiesām lietā *Allianz un Generali Assicurazioni Generali*³⁹, pusei, kas vērsās dalībvalsts tiesā, uzskatot, ka klauzula, kura noteic jurisdikciju un kurai tā ir piekritusi, nav piemērojama, nevar atņemt tiesisko aizsardzību, uz ko tai ir tiesības⁴⁰.

46. *Anti-suit injunctions* aizlieguma pamats Savienībā, proti, tiesu savstarpēja uzticēšanās, kā arī īpašas tiesību normas neesamība Regulā Nr. 1215/2012, ar kuru tika aizstāta Regula Nr. 44/2001, attaisno Tiesas judikatūras paplašināšanu, attiecinot to arī uz lietām, kurās izņēmuma jurisdikcija tiesai ir piešķirta, pusēm vienojoties⁴¹. Tādējādi tiek garantēta šīs regulas lietderīgā iedarbība⁴².

E. Sabiedriskās kārtības pamats, ar ko attaisnots anti-suit injunctions atzīšanas un izpildes atteikums

47. Regulas Nr. 44/2001 34. panta 1. punktā⁴³ paredzētais novērtējums par acīmredzamu neatbilstību pieteikuma saņēmējas valsts sabiedriskajai kārtībai attiecas uz *sekām, ko radīs ārvalsts spriedums*, ja tas tiks atzīts un izpildīts⁴⁴, ņemot vērā Eiropas sabiedriskās kārtības koncepciju⁴⁵.

³⁷ Šajā ziņā jānorāda, ka tad, ja Briseles konvencijā vienošanās par jurisdikciju saskaņā ar tās 17. pantu mērķis bija noteikt tiesu, kurai vienīgai ir jurisdikcija, tad Regulā Nr. 44/2001 un Regulā Nr. 1215/2012 šis noteikums tika saglabāts, “ja vien puses nav vienojušās citādi”.

³⁸ *Gjensidige* lietā (C-90/22), kas pašlaik tiek izskatīta Tiesā, tai ir iesniegts lūgums interpretēt Regulas Nr. 1215/2012 45. panta 1. punkta e) apakšpunkta ii) daļu (otrais prejudiciālais jautājums) saistībā ar tiesas izvēles vienošanos, kas ietverta starptautiskā pārvadājuma līgumā, kuru reglamentē īpaša starptautiska konvencija, kā arī jēdzienu “sabiedriskā kārtība” šajā konkrētajā kontekstā (trešais prejudiciālais jautājums).

³⁹ C-185/07, EU:C:2009:69, 26. un 31. punkts. Tiesa nosprieda, ka valsts tiesai nevar liegt izskatīt sākotnējo jautājumu par šķīrējtiesas nolīguma spēkā esamību vai piemērojamību un tādējādi, pēc ieinteresētās puses lūguma izvērtēt, vai šķīrējtiesas nolīgums nav spēkā neesošs, neefektīvs vai nepiemērojams. Šajā ziņā norādu, ka, neraugoties uz doktrinā izteikto kritiku pēc šī sprieduma šķīrējtiesas īpašās situācijas dēļ (skat. it īpaši Muir Watt, H., minēts iepriekš, 161. lpp.), 2015. gada 13. maija spriedums *Gazprom* (C-536/13, EU:C:2015:316) neliek apšaubīt principus, uz kuriem minētais spriedums ir balstīts. Šajā pašā nozīmē skat. *Cour de cassation* (Kasācijas tiesa, Francija) pirmās civillietu palātas 2009. gada 14. oktobra spriedumu (Nr. 08-16.369 un Nr. 08-16.549), kurā nospriests, ka *anti-suit injunction*, kura mērķis “ārpus konvenciju vai Kopienas tiesību piemērošanas jomas” ir likt ievērot jurisdikcijas klauzulu, nav pretrunā starptautiskajai sabiedriskajai kārtībai. Attiecībā uz dažiem doktrinālajiem komentāriem par šo spriedumu skat. šo secinājumu 35. zemsvītras piezīmi.

⁴⁰ Lietas dalībnieku diskusija var it īpaši attiekties uz materiāltiesisko nosacījumu, kas jāizpilda ar vienošanos par jurisdikcijas piešķiršanu, proti, ka tai ir jāattiecas uz “strīdiem, kas radušies vai varētu rasties saistībā ar konkrētām tiesiskām attiecībām” (Regulas Nr. 44/2001 23. panta 1. punkts). Skat. spriedumu, 2015. gada 21. maijs, *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2015:335, 67. punkts). Tiesai, kurā celta prasība, varētu būt arī jāpārbauda, vai jurisdikcijas izvēles klauzula neatkāpjas no izņēmuma jurisdikcijas noteikuma, vai ir izteikts nodoms no tā atkāpties, kā arī tas, vai šis noteikums nav aizstāts citos apstākļos. Skat., piemēram, Legros, C., “Commerce maritime. – Contrat de transport de marchandises. Responsabilité du transporteur”, *Jurisclasseur Transport*, LexisNexis, Parīze, 2021. gada 25. septembris, 1269. burtnīca, II, *Conflicts de juridictions*, 48. punkts. Par jurisdikcijas neesamības lēmuma, kas balstīts uz jurisdikcijas klauzulu, atzīšanu un tā pamatojumu par šīs klauzulas spēkā esamību skat. arī spriedumu, 2012. gada 15. novembris, *Gothaer Allgemeine Versicherung* u.c. (C-456/11, EU:C:2012:719, 29. un 41. punkts).

⁴¹ Šajā nozīmē skat. Usunier, L., minēts iepriekš, 5. punkts. Skat. arī Legros, C., minēts iepriekš, 48. punkts.

⁴² Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2004. gada 27. aprīlis, *Turner* (C-159/02, EU:C:2004:228, 29. punkts), un 2009. gada 10. februāris, *Allianz un Generali Assicurazioni Generali* (C-185/07, EU:C:2009:69, 24. punkts).

⁴³ Skat. šo secinājumu 5. un 26. punktu.

⁴⁴ Skat. *M. P. Jenard* ziņojumu par 1968. gada 27. septembra Konvenciju par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komerclietās (OV 1979, C 59, 1. lpp.), it īpaši 44. lpp., kā arī spriedumu, 2009. gada 28. aprīlis, *Apostolides* (C-420/07, EU:C:2009:271, 60. punkts un tajā minētā judikatūra).

⁴⁵ Skat. spriedumu, 2000. gada 28. marts, *Krombach* (C-7/98, EU:C:2000:164, 25.–27. punkts). Par šo jēdzienu skat. Nowak, J., T., un Richard, V., “Article 45”, no: Requejo Isidro, M., *Brussels I bis: A Commentary on Regulation (EU) n° 1215/2012*, minēts iepriekš, 638.–678. lpp., jo īpaši 45.69.–45.72. punkts, 666.–668. lpp., un Mankovskis, P., “Article 45”, no: Magnus, U., un Mankovskis, P., *European Commentaries on International Private Law, Brussels Ibis Regulation*, 2. izdevums, Otto Schmidt, Ķelne, 2023, 842.–918. lpp., jo īpaši 28. un nākamie punkti, 864. un nākamās lpp.

48. Saskaņā ar Tiesas judikatūru Regulas Nr. 44/2001 34. panta 1. punkts ir jāinterpretē šauri, ciktāl tas ir šķērslis viena no šīs regulas pamatmērķiem īstenošanai. Līdz ar to tas ir jāpiemēro tikai izņēmuma gadījumos. Tiesa pārbauda robežas, kurās dalībvalsts tiesa var izmantot šo jēdzienu, lai neatzītu citas dalībvalsts spriedumu⁴⁶.

49. Attiecībā uz procesuālo sabiedrisko kārtību⁴⁷ Tiesa ir pieņēmusi plašu 34. panta 1. punktā minētā jēdziena koncepciju, uzskatīdama, ka uz to var atsaukties, ja pastāv šķērslis tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību, kas garantētas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantā⁴⁸.

50. Šajā lietā iesniedzējtiesas jautājums attiecas uz tādu spriedumu atzīšanu un izpildi, kas tostarp balstīti uz izlīgumos, kurus apstiprinājusi pušu izraudzītā tiesa, ietvertās tādas tiesas izvēles klauzulas pārkāpumu, kas nosaka pārkāpuma finansiālas sekas⁴⁹. Proti, šajos spriedumos ir noteikts, ka izlīgumu pusēm, kuras pirmās nav vērsušās šajā tiesā, ir avansā jāatlīdzina izdevumi, kas citām pusēm radušies tiesvedībā citā dalībvalstī.

51. Kopā ar pasākumiem, kuru mērķis ir nodrošināt to izpildi, šie spriedumi, kas netika pieņemti kā piesardzības pasākums, paredz citu kompensāciju piešķiršanu tad, ja tiesvedība turpināsies Grieķijas tiesā. Tādējādi to sekas ievērojami pārsniedz izlīgumu interpretācijas ietvarus un tādas jurisdikcijas pārbaudi, ko veic tiesnesis, kuru puses ir norādījušas šajos izlīgumos⁵⁰.

52. Tādējādi, ņemot vērā kontekstu, it īpaši *High Court* rīkojumi neapšaubāmi liek iesaistītajām pusēm atteikties no savas prasības. Tāpat netieši tiek traucēta piekļuve vienīgajam tiesnesim, kas izskata strīdu pēc būtības un kam saskaņā ar Regulu Nr. 44/2001 ir tiesības lemt par savu jurisdikciju, pabeigt tiesvedību un lemt par izskatāmās tiesvedības izdevumiem, kā arī par iespējamajiem ar to saistītajiem prasījumiem par zaudējumu atlīdzību.

⁴⁶ Skat. spriedumus, 2012. gada 6. septembris, *Trade Agency* (C-619/10, EU:C:2012:531, 48. un 49. punkts un tajos minētā judikatūra), kā arī 2016. gada 25. maijs, *Meroni* (C-559/14, EU:C:2016:349, 38. un 40. punkts). Skat. arī spriedumu, 2022. gada 20. jūnijs, *London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association* (C-700/20, EU:C:2022:488, 77. punkts).

⁴⁷ Šajā ziņā skat. Gaudemet-Tallon, H., un Ancel, M.-E., *Compétence et exécution des jugements en Europe, Règlements 44/2001 et 1215/2012, Conventions de Bruxelles (1968) et de Lugano (1998 et 2007)*, 6. izd., Librairie générale de droit et de jurisprudence, collection "Droit des affaires", Parīze, 2018, 438. un nākamie punkti, 611. un nākamās lpp., kā arī Nowak, J., T., un Richard, V., minēts iepriekš, 45.82. un nākamie punkti., 671. un nākamās lpp.

⁴⁸ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 25. maijs, *Meroni* (C-559/14, EU:C:2016:349, 44.–46. punkts un tajos minētā judikatūra). Tādējādi par sabiedriskās kārtības pārkāpumu ir uzskatāms acīmredzams tiesību uz aizstāvību pārkāpums, izņemot, ja tiek izmantoti tiesību aizsardzības līdzekļi (minētā 48. un 50. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra). Par šī *anti-suit injunctions* neatzīšanas pamata piemērošanu skat. Mankowski, P., minēts iepriekš, 31. punkts, 869. lpp.

⁴⁹ Jāuzsver, ka šis jautājums neattiecas uz zaudējumu atlīdzības piešķiršanas pamatotību, ja puse ir pārkāpusi vienošanos par jurisdikciju. Šajā ziņā, pirmkārt, ir jāatgādina, ka sprieduma atzīšanas stadijā ir aizliegta jebkāda pārskatīšana pēc būtības (skat. spriedumus, 2016. gada 25. maijs, *Meroni* (C-559/14, EU:C:2016:349, 41. punkts), un 2019. gada 16. janvāris, *Liberato* (C-386/17, EU:C:2019:24, 54. punkts)). Otrkārt, man tomēr šķiet lietderīgi pieminēt doktrinālās debates, kas pastāv šajā jomā. Skat., pirmām kārtām, Gaudemet-Tallon, H., un Ancel, M.-E., minēts iepriekš, 162. punkts, 215. lpp., kur ir atbalstīta noraidoša atbilde Savienības tiesību aktos. Otrām kārtām, skat. Brosch, M., un Kahl, L., M., "Article 25", no: Requejo Isidro, M., *Brussels I bis: A Commentary on Regulation (EU) n° 1215/2012*, minēts iepriekš, 344.–374. lpp., jo īpaši 25.75. punkts, 366. lpp., kur ir atsauce uz *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) 2019. gada 17. oktobra spriedumu III ZR 42/19, 41.–45. punkts, un *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa, Spānija) 2007. gada 23. februāra spriedumu 201/2007, kā arī Alvarez González, S., "The Spanish Tribunal Supremo Grants Damages for Breach of a Choice-of-Court Agreement", *Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts (IPRax)*, Gieseking, Bielefeld, 29. sēj., Nr. 6, 2009, 529.–533. lpp. Norādu, ka šajā Vācijas spriedumā, uz kuru atsaukušies Charles Taylor un FD, pušu izraudzītās tiesas spriedums par kompensāciju tika pieņemts pēc tam, kad pirmais tiesnesis, kas izskatīja prasību, bija pārbaudījis jurisdikciju. Jo īpaši skat. komentāru: Burianski, M. "Damages for breach of an exclusive jurisdiction clause", 2020. gada janvāris, kas pieejams šajā vietnē: <https://www.whitecase.com/insight-alert/damages-breach-exclusive-jurisdiction-clause>.

⁵⁰ Šajā ziņā pamatlietā varētu rasties jautājums par 2003. gada 9. decembra spriedumā *Gasser* (C-116/02, EU:C:2003:657) paredzēto procesuālo noteikumu piemērošanu, ja vien tiek konstatēts, ka ir izpildīti *lis pendens* nosacījumi. Pretēji tam, ko bija nolēmusi Tiesa, Savienības likumdevējs, pārstrādājot Regulu Nr. 44/2001, priekšroku deva tādas izvēlētas vietas jurisdikcijai, kas savu kompetenci apstiprina saskaņā ar Regulas Nr. 1215/2012 31. panta 2. un 3. punktā paredzētajiem nosacījumiem, tostarp par to, ka tā ir tiesa, kurā celta prasība. Par šo pēdējo būtisko nosacījumu, it īpaši šajā gadījumā, skat. Usunier, L., minēts iepriekš, 29. punktu. Par šī risinājuma attiecināšanu arī uz situācijām, kurās ir piemērojama Regula Nr. 44/2001, skat. Gaudemet-Tallon, H., un Ancel, M.-E., minēts iepriekš, 367. punkts, 534. lpp. Turklāt ir jāatgādina, ka ārvalsts nolēmuma atzīšanas stadijā *lis pendens* noteikumu neievērošana neizslēdz šādu atzīšanu. Skat. spriedumu, 2019. gada 16. janvāris, *Liberato* (C-386/17, EU:C:2019:24, 52. punkts).

53. Ņemot vērā, ka šim tiesnesim ir jāveic procesa un visu apstākļu visaptverošs vērtējums⁵¹, iesniedzējtiesa, manuprāt, pamatoti apgalvo, ka *High Court* sprieduma un rīkojumu atzīšana un izpilde ir acīmredzami nesaderīga ar tiesas atrašanās valsts sabiedrisko kārtību, norādot, ka ir pārkāpts Eiropas tiesiskās telpas pamatprincips, kas balstīts uz savstarpēju uzticēšanos⁵², saskaņā ar kuru katra tiesa lemj par savu kompetenci. Atgādinu, ka šis princips ir licis Tiesai konstatēt, ka jebkuros apstākļos tas liedz pieņemt spriedumu, kas tieši vai netieši aizliedz turpināt citā dalībvalstī uzsāktu tiesvedību.

54. Citiem vārdiem, šī aizlieguma sistēmiskā pamatojuma dēļ atkāpšanās no tā nav pieļaujama, izņemot, lai izpildītu spriedumu, kas būtu bijis aizliegts tiešās tiesvedības ietvaros.

55. Tāpēc ierosinu Tiesai uz pirmo prejudiciālo jautājumu atbildēt apstiprinoši un līdz ar to konstatēt, ka otrais jautājums nav jāizskata.

V. Secinājumi

56. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Areios Pagos* (Kasācijas tiesa, Grieķija) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Padomes Regulas (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās 34. panta 1. punkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka

dalībvalsts tiesa var atteikties atzīt un izpildīt spriedumu, balstoties uz to, kas tas ir pretrunā sabiedriskajai kārtībai tādēļ, ka šis spriedums liedz turpināt lietas izskatīšanu citā šīs dalībvalsts tiesā, ciktāl tas vienai no pusēm piešķir pagaidu finansiālu kompensāciju par izmaksām, kas tai radušās saistībā ar šīs tiesvedības uzsākšanu, pamatojoties uz to, ka, pirmkārt, uz šīs tiesvedības priekšmetu attiecas izlīgumi, kas noslēgti likumā noteiktajā kārtībā un apstiprināti tās dalībvalsts tiesā, kura pasludinājusi minēto spriedumu, un, otrkārt, citas dalībvalsts tiesai, kurā ir celta šī prasība, nav kompetences izņēmuma jurisdikcijas klauzulas dēļ.

⁵¹ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2009. gada 2. aprīlis, *Gambazzi* (C-394/07, EU:C:2009:219, 48. punkts).

⁵² Skat. šo secinājumu 40. punktu.